INFORME METODOLÓXICO

Comité Cidadán polo Clima de Pontevedra

Deliberación cidadá sobre alimentación e cambio climático

Pontevedra · de marzo a xuño de 2026

Co financiamento de

GOBIERNO DE ESPAÑA · MINISTERIO DE DERECHOS SOCIALES, CONSUMO Y AGENDA 2030 · DIRECCIÓN GENERAL DE AGENDA 2030

AGENDA 2030

Esta publicación realizouse co apoio financeiro do Ministerio de Dereitos Sociais, Consumo e Axenda 2030. O contido desta publicación é responsabilidade exclusiva da entidade subvencionada e non reflicte necesariamente a opinión do Ministerio de Dereitos Sociais, Consumo e Axenda 2030.

Acción desenvolvida no marco do proxecto Plataforma ODS

TIASLab A living lab for public participation · POST-GROWTH INNOVATION LAB · Universidade de Vigo · Concello de Pontevedra · hidria ciencia, ambiente y desarrollo · ODS LOCAL

Sesións deliberativas	Do 3 de marzo ao 30 de xuño de 2026
Informe final do Comité	Xullo de 2026
Entidade responsable	Universidade de Vigo (Post-Growth Innovation Lab)
Deseño das sesións e facilitación	Hidria, co Post-Growth Innovation Lab
Entidade colaboradora	Concello de Pontevedra
Marco de financiamento	Proxecto Plataforma ODS, co apoio financeiro do Ministerio de Dereitos Sociais, Consumo e Axenda 2030
Modalidade	Deliberación cidadá nun comité de persoas voluntarias
Tema	Consumo de alimentos e cambio climático
Ámbito territorial	Municipio de Pontevedra

Outubro de 2026

Esta publicación foi elaborada polo Post-Growth Innovation Lab da Universidade de Vigo, no marco do proxecto Plataforma ODS. Baséase nos programas de sesión, nos informes de cada sesión e nos documentos de traballo preparados polo equipo de Hidria e polo propio laboratorio, e no informe final do Comité.

Autoría

Brais Suárez Eiroa, Cristina Míguez González, Susana Bastón Meira e Cristina Vázquez Santos.

Agradecementos

O equipo do proxecto agradece ás 16 persoas do Comité Cidadán polo Clima o seu tempo, o seu compromiso e o seu traballo ao longo de cinco tardes de deliberación. Por respecto á súa privacidade, o agradecemento é colectivo e os seus nomes non aparecen neste informe. Agradece tamén ao alumnado e ao profesorado do IES Luís Seoane, que compartiron a súa investigación no I Foro de Desenvolvemento Local, ao Concello de Pontevedra e á concelleira que participou na cuarta sesión, ao equipo de Hidria, que deseñou e facilitou as sesións, e á Escola de Enxeñaría Forestal, á Facultade de Dirección e Xestión Pública e ao IES Luís Seoane, que acolleron os encontros.

Brais Suárez-Eiroa agradece o financiamento do programa posdoutoral da Xunta de Galicia baixo o contrato ED481B-2023-011, financiado pola Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades. Cristina Míguez González e Susana Bastón Meira agradecen o apoio financeiro do Ministerio de Dereitos Sociais, Consumo e Axenda 2030 a través do proxecto Plataforma ODS. Cristina Vázquez Santos agradece o financiamento da Xunta de Galicia (Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades) a través do programa de consolidación e estruturación de unidades de investigación competitivas.

© Universidade de Vigo. Post-Growth Innovation Lab. Rúa Benito Corbal, 45, entrada Javier Puig 1-3, 36001 Pontevedra, España.

Índice

Resumo 4

Que é o Comité Cidadán polo Clima? 6
- Un espazo de deliberación cidadá 6
- O referente da Asemblea Cidadá polo Clima 6
- Obxectivos 6
- O Comité dentro do proxecto Plataforma ODS 7
- Quen organizou o proceso 7

Como se organizou o proceso? 8
- Un itinerario en catro fases 8
- Calendario e lugares 8
- Como se formou o Comité 9
- Quen formou o Comité 9
- Papeis do equipo 10
- Loxística, comunicación e coidados 10
- Ética e protección de datos 10

Como se fixo? As cinco sesións paso a paso 12
- Sesión 1. Constitución do Comité e visión compartida 12
- Sesión 2. Como se producen os alimentos que comemos? 15
- Sesión 3. Foro de Desenvolvemento Local coa ciencia cidadá 17
- Sesión 4. Das propostas ás accións 19
- Sesión 5. Concreción e validación das accións 21

Que produciu o proceso? 24
- Das preocupacións ás accións 24
- As recomendacións do Comité 24
- Outros produtos do proceso 25

Avaliación do proceso 26
- Como valorou o grupo cada sesión 26
- Participación e continuidade 26
- Cumprimento dos obxectivos 27

Leccións aprendidas e recomendacións para futuras edicións 28
- O que funcionou 28
- O que convén mellorar 29

Despois do Comité 33

Conclusión 34

Materiais e ferramentas 35

As 12 propostas preliminares 36

As 30 accións da sesión 4 37

Documentos do proceso 39

Resumo

O Comité Cidadán polo Clima de Pontevedra foi un proceso de deliberación cidadá desenvolvido entre marzo e xuño de 2026. Dezaseis veciñas e veciños do municipio, de idades, traxectorias e situacións distintas, reuníronse en cinco sesións de catro horas para elaborar recomendacións prácticas que axuden a reducir a pegada climática de Pontevedra a través de cambios no consumo de alimentos e nas políticas públicas relacionadas coa alimentación.

O Comité formou parte do proxecto Plataforma ODS, impulsado polo Post-Growth Innovation Lab da Universidade de Vigo co apoio financeiro do Ministerio de Dereitos Sociais, Consumo e Axenda 2030 e en colaboración co Concello de Pontevedra. O equipo de Hidria deseñou e facilitou as sesións xunto co laboratorio. A experiencia tomou como referencia a Asemblea Cidadá polo Clima celebrada en España e adaptouna á escala dun municipio.

16	**5**	**12**	**30**
persoas no Comité	sesións de catro horas	propostas preliminares	accións concretadas
28	**12**	**4**	**1**
accións priorizadas por cuestionario	fichas de acción finais	liñas temáticas	sesión compartida coa ciencia cidadá

O proceso avanzou paso a paso. A primeira sesión constituíu o Comité e construíu unha visión compartida dunha Pontevedra máis sostible en 2035. A segunda analizou como se producen os alimentos que se consomen no municipio. A terceira celebrouse xunto ao I Foro de Desenvolvemento Local, onde o alumnado do IES Luís Seoane presentou a súa investigación de ciencia cidadá sobre o consumo de alimentos e, co Comité, elaborou 12 propostas preliminares. A cuarta converteu esas propostas en 30 accións, valorounas con catro criterios e contrastounas cunha concelleira do Concello. A quinta, preparada con dous cuestionarios previos, desenvolveu en detalle as accións máis valoradas mediante unha dinámica de conversa por parellas.

O resultado son 12 accións coa súa ficha completa, que inclúe os actores implicados, os recursos necesarios, os primeiros pasos, o horizonte temporal e os indicadores de seguimento. O informe final agrúpaas en catro liñas temáticas, que son os circuítos curtos de comercialización, a alimentación sostible na comunidade escolar, a prevención do desperdicio e os espazos e infraestruturas para un sistema alimentario local resiliente. O informe final do Comité, de xullo de 2026, recolle estas recomendacións, que o proxecto presentou en público o 16 de outubro de 2026. O Concello de Pontevedra comprometeuse a valoralas desde a perspectiva administrativa e política.

O grupo mantivo o seu compromiso durante os catro meses e valorou de forma positiva as sesións. O proceso deixou tamén aprendizaxes importantes. Non houbo unha formación previa común, e as diferenzas de coñecemento entre as persoas participantes pesaron na deliberación. O tema concreto, a alimentación, fixouse ao final da primeira sesión, de modo que o arranque foi

abstracto. En varios momentos pedíuselle ao grupo un traballo demasiado técnico, e a facilitación non sempre conseguiu equilibrar as voces con máis peso. As axendas resultaron demasiado densas para catro horas.

A lección principal

Un comité cidadán pode chegar en cinco sesións a accións municipais concretas se cada paso prepara o seguinte. Para que a deliberación sexa equilibrada necesita ademais unha formación inicial común, un tema claro desde o primeiro día, tarefas adaptadas ao que a cidadanía achega mellor e unha facilitación capaz de equilibrar as voces.

1 Que é o Comité Cidadán polo Clima?

Un espazo de deliberación cidadá

O Comité Cidadán polo Clima de Pontevedra foi un grupo de traballo formado por persoas voluntarias que, durante cinco sesións, analizaron un problema público e elaboraron recomendacións para o Concello. O seu obxectivo xeral foi ofrecer un espazo amable de encontro e diálogo no que a cidadanía puidese deseñar propostas trasladables ao Concello de Pontevedra. Foi unha iniciativa pioneira en Galicia, pensada para asentar as bases dunha participación cidadá activa ante os grandes retos do século XXI.

O Comité tivo un carácter deliberativo, consultivo, aberto e propositivo. Deliberativo, porque as súas recomendacións xurdiron dun proceso de información, diálogo e contraste de argumentos. Consultivo, porque as súas conclusións orientan o Concello sen obrigalo. Aberto e propositivo, porque buscou solucións aplicables ao contexto local. Desde a primeira sesión o equipo aclarou ademais que o Comité era un espazo de deliberación, sen carácter activista.

O referente da Asemblea Cidadá polo Clima

O Comité tomou como referencia a Asemblea Cidadá polo Clima. Esta asemblea xurdiu da Declaración ante a emerxencia climática e ambiental en España, aprobada polo Consello de Ministros o 21 de xaneiro de 2020, que se comprometeu a reforzar os mecanismos de participación coa convocatoria dunha asemblea cidadá. A súa composición, organización e funcionamento reguláronse mediante unha orde ministerial.

O Comité de Pontevedra trasladou esa experiencia á escala municipal como proceso piloto. Reduciu o tamaño do grupo e o número de sesións e centrou o traballo nun único ámbito, o consumo de alimentos, que conecta a vida cotiá da cidadanía coas emisións do municipio e con competencias municipais concretas, como os mercados, os comedores escolares ou as hortas urbanas.

Obxectivos

O obxectivo do Comité foi elaborar recomendacións prácticas que contribúan a reducir a pegada climática do municipio de Pontevedra a través de cambios nos patróns e nas políticas de consumo de alimentos. Este obxectivo concretouse en varios obxectivos específicos.

- Constituír un grupo diverso de veciñas e veciños comprometido cun proceso deliberativo de varios meses.
- Construír unha comprensión compartida do reto climático e da súa relación co sistema alimentario local, desde a produción ata os residuos.
- Identificar barreiras e oportunidades para un consumo de alimentos máis sostible en Pontevedra.

- Formular propostas, concretalas en accións e priorizalas segundo o seu impacto e a súa viabilidade.
- Desenvolver as accións prioritarias coa información necesaria para a súa posta en marcha e trasladalas ao Concello.

O Comité dentro do proxecto Plataforma ODS

O proxecto Plataforma ODS, cuxo nome completo é Plataforma de ciencia aberta para o impulso local dos ODS, busca promover os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible no ámbito local mediante a cocreación de políticas baseadas en evidencia científica. Para iso desenvolve unha plataforma dixital aberta para o seguimento dos ODS nos municipios de España e un proxecto piloto en Pontevedra con dúas accións conectadas.

A primeira foi Postgrowth S.A.: Alimentación, unha acción de ciencia cidadá no IES Luís Seoane na que alumnado e profesorado investigaron o consumo de alimentos dos fogares do municipio. A segunda foi este Comité. As dúas accións atopáronse no I Foro de Desenvolvemento Local, onde os resultados da investigación escolar alimentaron o debate do Comité. Esta conexión é un dos trazos que distinguen o proceso.

Quen organizou o proceso

Entidade	Papel no proceso
Post-Growth Innovation Lab, Universidade de Vigo	Coordinación do proxecto Plataforma ODS, validación do deseño de cada sesión, apoio nas mesas, toma de notas, rexistro fotográfico e control de tempos, e organización do Foro de Desenvolvemento Local
Hidria	Equipo consultor. Convocatoria e selección das persoas do Comité, deseño metodolóxico das sesións, facilitación das mesas de traballo e informes de sesión
Concello de Pontevedra	Entidade colaboradora e destinataria das recomendacións. Unha representante participou no foro e unha concelleira contrastou as accións na cuarta sesión
IES Luís Seoane	Sede do I Foro de Desenvolvemento Local, onde o seu alumnado e profesorado presentaron a investigación de ciencia cidadá e traballaron co Comité

2 Como se organizou o proceso?

Un itinerario en catro fases

O equipo organizou o traballo en catro fases que avanzan desde a comprensión do problema ata a concreción de accións. Cada sesión produciu materiais que servían de punto de partida para a seguinte, de modo que o Comité nunca empezaba de cero.

Fase	Sesións	Que se buscaba
1. Constitución e visión compartida	Sesión 1	Presentar o proxecto, acordar o mandato e as normas, coñecer o grupo e construír unha visión común de futuro
2. Aprendizaxe e deliberación	Sesións 1 e 2	Incorporar información, aclarar conceptos e contrastar perspectivas para deliberar con coñecemento
3. Deliberación e xeración de propostas	Sesións 3 e 4	Formular propostas, concretalas en accións e valorar a súa viabilidade
4. Síntese e concreción final	Sesión 5	Desenvolver as accións prioritarias, validalas en común e preparar o documento de recomendacións

Figura 1. Itinerario das cinco sesións do Comité Cidadán polo Clima.

Calendario e lugares

As sesións celebráronse pola tarde, entre semana, en espazos da Universidade de Vigo en Pontevedra e no IES Luís Seoane. As datas das sesións 2, 4 e 5 acordáronse co propio grupo para facilitar a asistencia.

Sesión	Data e horario	Lugar
1. Constitución e visión compartida	Martes 3 de marzo de 2026, 16:30 a 20:30	Laboratorio de Enxeñaría Cartográfica, Escola de Enxeñaría Forestal, Campus da Xunqueira
2. Produción de alimentos	Martes 24 de marzo de 2026, 16:30 a 20:30	Facultade de Dirección e Xestión Pública, aula 9ADXP, Campus da Xunqueira
3. Foro de Desenvolvemento Local	Martes 28 de abril de 2026, 16:00 a 20:00	IES Luís Seoane, Monteporreiro
4. Accións e priorización	Xoves 21 de maio de 2026, 16:00 a 20:00	Laboratorio de Enxeñaría Cartográfica, Escola de Enxeñaría Forestal
5. Concreción e validación	Martes 30 de xuño de 2026, 16:00 a 20:00	Laboratorio de Enxeñaría Cartográfica, Escola de Enxeñaría Forestal

Como se formou o Comité

A convocatoria difundiuse por varias canles e as persoas interesadas inscribíronse mediante un cuestionario. A selección fíxose de forma aleatoria entre as persoas inscritas, de modo que a composición do grupo dependeu de quen se presentou.

O equipo consultor chamou por teléfono ás persoas seleccionadas. Nesa conversa explicou o proxecto, o seu alcance, o carácter deliberativo do Comité e a estrutura prevista das sesións, confirmou o interese e a dispoñibilidade reais e buscou a data máis axeitada para a primeira sesión. Tamén preguntou como coñecera cada persoa a iniciativa, para avaliar as canles de difusión. Unha vez pechado o grupo, cada persoa recibiu por mensaxe a confirmación da súa participación coa data, a hora e o lugar da primeira sesión.

Quen formou o Comité

O Comité quedou formado por 16 persoas, 9 mulleres e 7 homes. O grupo foi interxeracional, cunha persoa de 18 a 30 anos, cinco de 31 a 45, seis de 46 a 65 e catro de máis de 65. Nove persoas estaban en activo, tres xubiladas, tres en desemprego e unha indicou outra situación. Tres persoas tiñan estudos secundarios, de Formación Profesional ou Bacharelato, oito tiñan estudos universitarios e cinco, ademais, un máster ou un doutoramento.

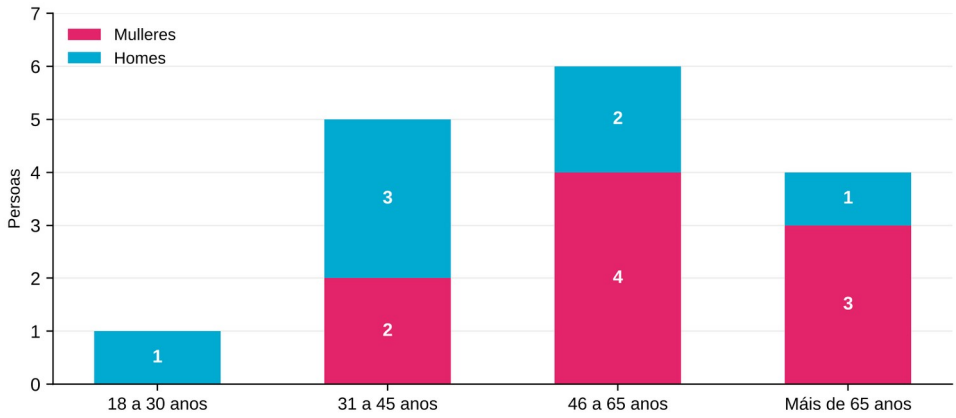

Figura 2. Composición do Comité por idade e sexo.

O grupo foi paritario e interxeracional. Ao mesmo tempo, a convocatoria atraeu sobre todo persoas con estudos universitarios, e a xente nova quedou pouco representada malia os esforzos de difusión. O capítulo de leccións aprendidas volve sobre esta cuestión.

Papeis do equipo

En cada sesión traballaron dous equipos con funcións definidas. O equipo de Hidria facilitou as dinámicas, guiou o traballo nas mesas, resolveu dúbidas e coidou que se cumprisen os obxectivos de cada actividade. O equipo do Post-Growth Innovation Lab repartiuse entre as mesas para apoiar o traballo dos grupos, tomar notas, facer o rexistro fotográfico dos materiais e controlar os tempos. Os peches de sesión conducíronse de forma conxunta.

Antes de cada sesión, Hidria preparaba un programa detallado cos obxectivos, a axenda, a descrición de cada dinámica e os materiais necesarios, e o laboratorio revisábao e validábao. Despois de cada sesión, Hidria redactaba un informe coa metodoloxía e os resultados.

Loxística, comunicación e coidados

O grupo acordou na primeira sesión unha canle de mensaxería de uso exclusivamente operativo, dedicada a convocatorias, cambios de data e envío de materiais. As sesións incluían unha pausa con café, e para a sesión do foro a organización puxo un autobús entre o Mercado de Abastos de Pontevedra e o IES Luís Seoane. As persoas do Comité recibiron unha compensación económica en función do número de sesións ás que asistiron.

A devolución formou parte do proceso desde o principio. Tras as sesións, cada persoa recibiu unha versión resumida do informe da sesión, e antes da última sesión coñeceu a acción sobre a que ía traballar. Así todo o grupo contaba cunha visión compartida do traballo realizado.

Ética e protección de datos

O proceso cumpriu os requisitos que a Universidade de Vigo fixa para a investigación con persoas e con datos persoais. Estes requisitos están recollidos no protocolo do seu Comité de Ética para a Investigación con Seres Humanos e Medio Ambiente (CEISHMA), no Regulamento xeral de protección de datos e na Lei orgánica 3/2018 de protección de datos persoais.

- A participación foi voluntaria. Calquera persoa podía retirarse en calquera momento, sen dar explicacións e sen consecuencias.
- As persoas do Comité recibiron unha folla de información sobre a finalidade do proceso, o seu desenvolvemento e o uso dos seus datos.
- Cada persoa asinou un consentimento informado que recollía por separado o consentimento para participar, o consentimento para o tratamento de datos e a autorización de imaxe e voz.
- As fotografías e a gravación do minidocumental da sesión 3 fixéronse só con autorización.
- O alumnado do IES Luís Seoane participou no foro dentro da súa acción de ciencia cidadá, cos consentimentos asinados por cada estudante e a súa familia ou titor.
- Os datos do cuestionario de inscrición e de contacto usáronse só para xestionar o proceso.
- As persoas do equipo que trataron os datos asinaron un compromiso de confidencialidade.
- Os datos e os documentos asinados gardáronse na nube institucional da Universidade de Vigo, con acceso restrinxido ao equipo e protexido con contrasinal.
- As persoas participantes coñecían os seus dereitos de acceso, rectificación e supresión dos seus datos e como exercelos ante a Universidade de Vigo.
- Os resultados difúndense de forma agregada. As achegas non se atribúen a persoas concretas e as imaxes publícanse só con autorización.

3 Como se fixo? As cinco sesións paso a paso

Este capítulo describe cada sesión cos seus obxectivos, o seu programa, as dinámicas empregadas e o que produciu. Os programas reflicten a axenda prevista, e o texto sinala os cambios que se introduciron durante o seu desenvolvemento.

Sesión 1. Constitución do Comité e visión compartida

Data	Martes 3 de marzo de 2026
Horario	16:30 a 20:30
Lugar	Laboratorio de Enxeñaría Cartográfica, Escola de Enxeñaría Forestal, Campus da Xunqueira
Participantes	Comité Cidadán polo Clima, equipo de Hidria e equipo do Post-Growth Innovation Lab
Obxectivo	Constituír o Comité e construír unha visión compartida sobre o consumo e o cambio climático en Pontevedra

A primeira sesión tivo como finalidade constituír o Comité e construír unha base común de comprensión sobre o consumo e o cambio climático en Pontevedra. Os seus obxectivos foron dar a coñecer o proxecto, facilitar o coñecemento mutuo, presentar e validar o mandato e o funcionamento do Comité, activar o compromiso co proceso e iniciar a reflexión colectiva sobre os problemas do municipio.

Horario	Actividade
16:30 a 16:40	Recepción das persoas participantes
16:40 a 17:00	Benvida e presentación do proxecto Plataforma ODS, do equipo e dos obxectivos
17:00 a 17:30	Presentación das persoas participantes, dinámicas de cohesión e escritura de expectativas
17:30 a 18:15	Dinámica 1. Primeira fotografía do reto climático en Pontevedra
18:15 a 18:30	Pausa con café
18:30 a 19:00	Marco de referencia. A Asemblea Cidadá polo Clima, o mandato e as regras do Comité
19:00 a 20:00	Dinámica 2. Pontevedra 2035, construíndo un escenario de consumo responsable
20:00 a 20:30	Peche, valoración e organización das seguintes sesións

Presentación e expectativas

A sesión empezou con dinámicas sinxelas e sen ferramentas dixitais. Nun círculo de nomes cada persoa dicía o seu nome e o das persoas que a precedían. Nun segundo círculo, cunha pelota, quen a recibía dicía o seu nome e unha palabra que a definise. Despois, cada persoa escribiu nunha tarxeta as súas expectativas sobre o Comité. As tarxetas intercambiáronse e cada participante leu en voz alta a doutra persoa.

As expectativas coincidiron en centrarse en accións locais viables e con impacto real, integrar a dimensión social e a participación da mocidade, sensibilizar sobre os recursos finitos e o consumo responsable, propor medidas sobre a produción e a distribución de alimentos e aprender do intercambio de opinións diversas. O equipo gardou as tarxetas para retomalas ao final do proceso.

Figura 3. Dinámica de presentación en círculo (esquerda) e traballo en mesa sobre Pontevedra 2035 (dereita). Sesión 1.

Dinámica 1. Primeira fotografía do reto climático

A primeira dinámica usou a ferramenta dixital Survey123, que mostra as respostas en tempo real, para construír unha radiografía colectiva de como percibe o grupo o cambio climático e a súa relación co consumo. Tivo catro fases.

1. **Activación de conceptos.** O grupo escribiu a primeira imaxe ou experiencia que lle suxerían cinco conceptos, que foron cambio climático, consumo responsable, ODS, crise climática e acción local. Os conceptos presentáronse sen explicación previa para recoller as percepcións propias antes de introducir definicións técnicas.
2. **Consumo e cambio climático.** Cada persoa elixiu ata dous ámbitos nos que o consumo inflúe máis no cambio climático e escribiu que é o que máis lle preocupa do cambio climático.
3. **Realidade local.** O grupo valorou se en Pontevedra resulta doado consumir de forma sostible, sinalou a principal barreira e propuxo que o facilitaría.
4. **Síntese.** A facilitación leu os resultados en voz alta, destacou os ámbitos e as barreiras máis sinalados e pechou cunha idea clave. Esta primeira fotografía axuda a comprender de onde partimos para imaxinar cara a onde queremos chegar.

O grupo asociou o cambio climático sobre todo a impactos visibles, como secas, inundacións ou incendios, e tamén a impactos sociais, como a pobreza ou as migracións climáticas. Situou a maior influencia do consumo na industria e o comercio, seguida da mobilidade e da moda e as compras, e despois a alimentación. A maioría considerou que en Pontevedra consumir de forma sostible só é doado ás veces, e sinalou como principais barreiras a infraestrutura insuficiente, a falta de alternativas e a falta de información.

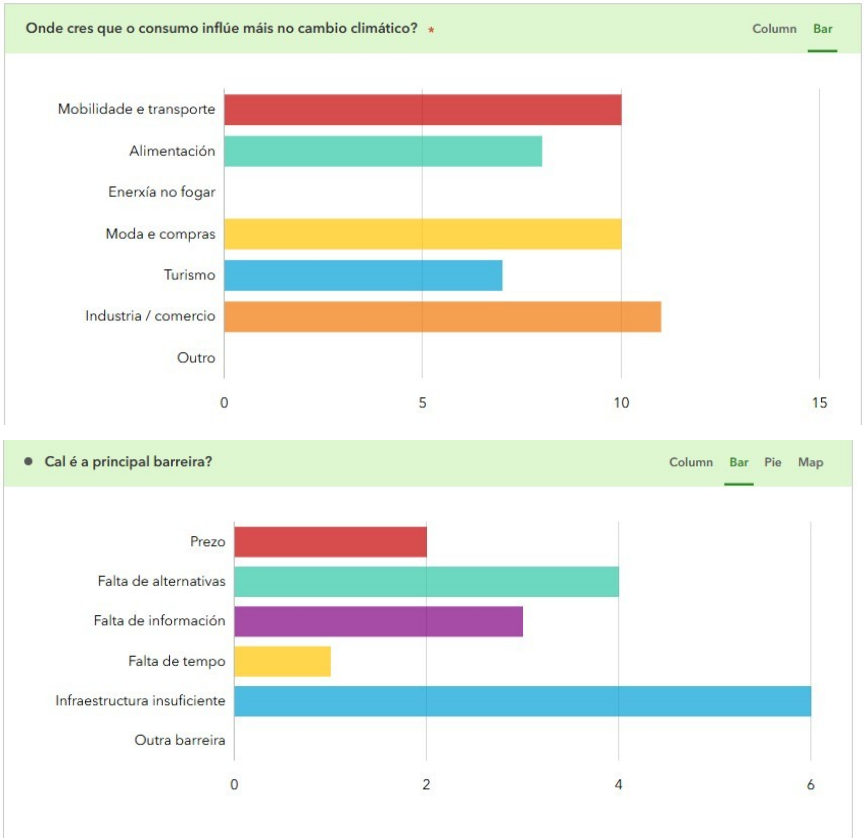

Figura 4. Respostas en tempo real sobre os ámbitos de maior influencia do consumo (arriba) e a principal barreira para consumir de forma sostible (abaixo). Pantallas orixinais.

Dinámica 2. Pontevedra 2035

A segunda dinámica foi un exercicio de visión de futuro en tres mesas, cada unha cunha persoa facilitadora. A consigna foi a seguinte. Estamos no ano 2035 e Pontevedra avanzou de forma significativa en consumo responsable e acción climática. O grupo tiña que describir como é esa cidade e como se vive nela, sen entrar aínda en medidas, cun escenario ambicioso pero realista. As preguntas guía convidaban a describir situacións concretas, cambios visibles, prácticas habituais e elementos que xa non existen.

Tras 30 minutos de traballo, cada mesa presentou o seu escenario en plenario. O grupo observou os tres paneis, marcou as ideas comúns e agrupounas en grandes temas, coa facilitación acompañando para que fose o propio grupo quen acordase a formulación final.

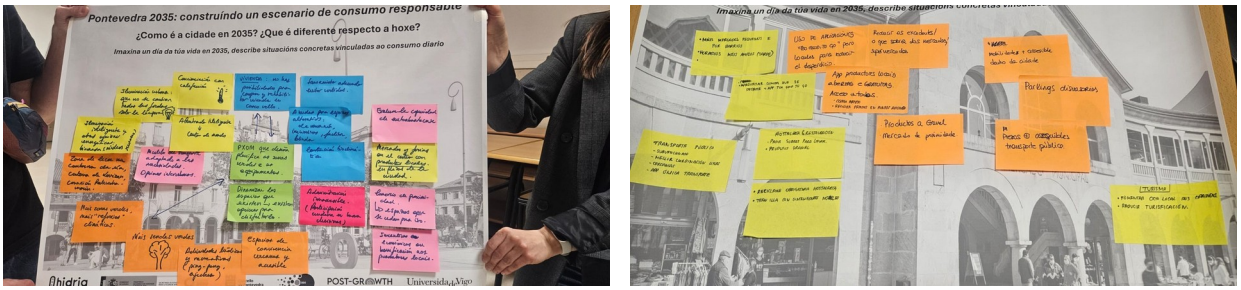

Figura 5. Paneis do escenario Pontevedra 2035 elaborados polas mesas.

As achegas agrupáronse en sete bloques, que foron urbanismo sostible e vivenda, adaptación ao cambio climático e infraestrutura verde, mobilidade sostible, sistema alimentario local e comercio de proximidade, consumo responsable e residuos, enerxía e servizos urbanos, e gobernanza e participación. Estes bloques resumíronse á súa vez en catro eixes prioritarios. A partir deste

resultado, o equipo orientou as seguintes sesións ao eixe de consumo sostible e de proximidade, centrado na produción e o consumo de alimentos ao longo de todo o seu ciclo de vida.

Peche

A sesión rematou cunha rolda breve sobre como se sentira o grupo, a avaliación nunha diana de valoración, o acordo sobre a canle de comunicación e a confirmación da seguinte data. Fíxose unha fotografía de grupo.

Sesión 2. Como se producen os alimentos que comemos?

Data	Martes 24 de marzo de 2026
Horario	16:30 a 20:30
Lugar	Facultade de Dirección e Xestión Pública, aula 9ADXP, Campus da Xunqueira
Participantes	Comité Cidadán polo Clima, en tres mesas de traballo
Obxectivo	Comprender como se producen os alimentos que se consomen en Pontevedra e identificar barreiras e oportunidades para unha produción máis sostible

A segunda sesión buscou comprender de forma crítica como se producen os alimentos que se consomen en Pontevedra e como eses modelos de produción inflúen no cambio climático. Quixo que o grupo tomase conciencia da relación entre produción e consumo, con atención á orixe dos alimentos, á súa estacionalidade e aos distintos modelos produtivos, e identificar barreiras e oportunidades para unha produción máis sostible, incluído o papel do Concello.

Horario	Actividade
16:30 a 16:40	Recepción das persoas participantes
16:40 a 17:00	Repaso da sesión 1, normas de participación e comunicación efectiva, obxectivos e introdución ao ciclo de vida dos alimentos
17:00 a 18:00	Dinámica 1. De onde veñen os alimentos que comemos?
18:00 a 18:30	Pausa con café
18:30 a 19:00	Claves para unha produción alimentaria máis sostible. Modelos de produción, retos, oportunidades e exemplos
19:00 a 20:00	Dinámica 2. Que dificulta unha produción alimentaria máis sostible?
20:00 a 20:30	Ideas clave, presentación do Foro de Desenvolvemento Local, valoración e peche

A sesión combinou contidos expositivos breves con traballo individual e en grupo. A exposición inicial presentou o ciclo de vida dos alimentos, que inclúe a produción, a transformación, a distribución, o consumo e os residuos, e ilustrouno co exemplo dunha robaliza. O segundo bloque explicou a diferenza entre produción local e global e entre produción ecolóxica e convencional,

os retos da produción sostible en Galicia, como a capacidade produtiva, o relevo xeracional ou a conexión entre o rural e a cidade, e algunhas experiencias inspiradoras.

Dinámica 1. Que alimentos consumimos?

Cada persoa escribiu en notas adhesivas tres alimentos do seu consumo habitual e colocounos nun panel organizado por categorías, como produtos vexetais, de orixe animal e elaborados. En plenario, o grupo analizou como, onde e cando se producen eses alimentos e valorounos con puntos de cores verdes, amarelos e vermellos segundo o seu coñecemento sobre a súa orixe e a súa adecuación a criterios de proximidade e tempada. A facilitación introduciu os conceptos clave a partir das propias achegas, evitando un enfoque expositivo.

Os produtos frescos vexetais recibiron máis valoracións positivas, os de orixe animal quedaron nunha posición intermedia e os procesados acumularon máis valoracións negativas pola súa menor trazabilidade. A conclusión transversal foi unha falta xeneralizada de información sobre a orixe dos alimentos.

Figura 6. Posta en común en plenario (esquerda) e panel da dinámica sobre os alimentos que consumimos (dereita). Sesión 2.

Dinámica 2. Barreiras, oportunidades e papel do Concello

O grupo traballou en tres mesas, unha máis das dúas previstas no programa, cun panel dividido en tres bloques que respondían a tres preguntas. Que dificulta producir alimentos de forma máis sostible en Pontevedra? Que podería facilitalo? Que papel pode desempeñar o Concello? Para asegurar unha participación equilibrada, todas as persoas escribiron primeiro as súas achegas en notas adhesivas e despois explicáronas ao grupo.

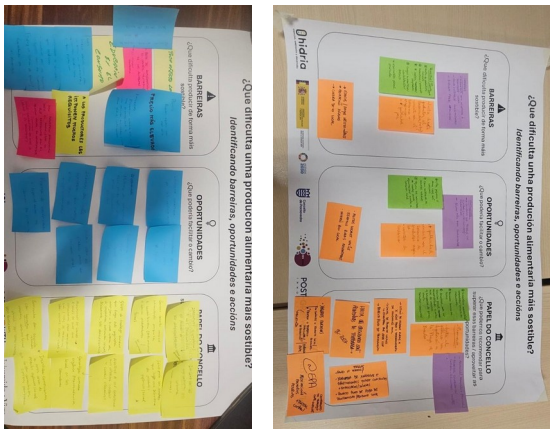

Figura 7. Paneis de barreiras, oportunidades e papel do Concello de dúas das mesas. Sesión 2.

As barreiras máis repetidas foron o prezo dos produtos sostibles, a falta de información e de visibilidade do produto local, a fragmentación das persoas produtoras, a carga burocrática e as dificultades de acceso á terra. Entre as oportunidades apareceron o crecente interese polo produto local, os terreos e as hortas en desuso, as comunidades de montes veciñais, as hortas escolares e o apoio de universidades e fondos europeos. O equipo integrou os resultados en sete liñas para a produción, que foron o fortalecemento do tecido produtor, o acceso á terra, a simplificación administrativa, as canles curtas, a visibilidade do produto local, a educación alimentaria e a dinamización do ecosistema local. Estas liñas foron unha das fontes da sesión seguinte.

Sesión 3. Foro de Desenvolvemento Local coa ciencia cidadá

Data	Martes 28 de abril de 2026
Horario	16:00 a 20:00
Lugar	IES Luís Seoane, Monteporreiro
Participantes	Comité Cidadán polo Clima, alumnado e profesorado do IES Luís Seoane e unha representante do Concello
Obxectivo	Elaborar propostas concretas para reducir a pegada de carbono do consumo de alimentos, cos seus actores, necesidades e barreiras

A terceira sesión celebrouse xunto ao I Foro de Desenvolvemento Local, un encontro anual do proxecto Plataforma ODS para presentar investigacións que favorezan os ODS en Pontevedra. Nesta primeira edición reuniu o Comité e o alumnado e profesorado do IES Luís Seoane que investigaran o consumo de alimentos no municipio. O obxectivo foi obter unha lista de propostas concretas para reducir a pegada de carbono do patrón de consumo de alimentos, cos actores implicados, as necesidades e as barreiras de cada unha.

Horario	Actividade
16:00 a 16:15	Presentación da Feira da Sostibilidade, do proxecto Plataforma ODS e do Concello de Pontevedra
16:15 a 16:45	O alumnado presenta a súa investigación de ciencia cidadá
16:45 a 17:00	Organización de grupos mixtos e explicación das dinámicas
17:00 a 17:55	Dinámica 1. Do dato á acción
17:55 a 18:20	Descanso con pincho
18:25 a 19:45	Dinámica 2. Da idea á realidade
19:45 a 20:00	Peche da dinámica e do foro

A organización formou grupos que mesturaban persoas do Comité, estudantes e docentes. Había tamén estudantes de intercambio que non falaban castelán, polo que o equipo organizou a

tradución e traduciu as notas adhesivas para que todo o mundo puidese votar. A sesión gravouse, con autorización, para un minidocumental sobre a iniciativa.

Dinámica 1. Do dato á acción

O equipo preparou catro estacións, cada unha cun reto sobre o patrón de consumo de alimentos. Os retos xurdiron da investigación do alumnado e das liñas da sesión 2.

1. Como podemos aumentar o consumo de froitas e verduras na alimentación cotiá?
2. Como podemos facer máis accesible o consumo de alimentos de proximidade?
3. Como podemos reducir o consumo de alimentos procesados e ultraprocesados?
4. Que podemos facer desde a educación para conseguir unha alimentación baixa en carbono?

Cada estación tiña unha ficha A2 para escribir propostas e tres fontes de información, que eran os resultados da investigación escolar, as recomendacións da sesión 2 e o ciclo de vida dos alimentos. Cada grupo dedicou dez minutos á reflexión individual e vinte á posta en común, cun máximo de dez propostas por reto. Despois, as persoas rotaron polas estacións e votaron, con catro votos cada unha, as propostas que consideraban prioritarias. Da votación saíron as 12 propostas máis apoiadas.

Dinámica 2. Da idea á realidade

Durante o descanso, o equipo preparou unha ficha A3 para cada proposta seleccionada. Nos mesmos grupos, durante 40 minutos, as persoas completaron as fichas con cinco elementos.

- **Xustificación.** Por que a proposta contribúe a mitigar o cambio climático.
- **Actores implicados.** Tarxetas de cores para cinco grupos de actores, que eran a cidadanía xeral en laranxa, as organizacións da sociedade civil en amarelo, a administración pública en azul, a ciencia e investigación en morado e o sector privado en verde.
- **Etapas do ciclo de vida.** As fases do ciclo dos alimentos nas que impacta a proposta.
- **Necesidades.** Ata catro condicións necesarias para poñer en marcha a proposta.
- **Barreiras.** Ata tres bloqueos que impiden cubrir cada necesidade.

Nos 30 minutos seguintes, os grupos rotaron cada dez minutos polas fichas doutras mesas. Cada persoa votou unha necesidade clave e unha barreira clave de cada proposta e podía deixar comentarios en notas pequenas. Ninguén votaba nas fichas do seu propio grupo.

O resultado foron 12 propostas preliminares coa súa xustificación, actores, etapas, necesidades e barreiras, e coa puntuación de cada elemento. O anexo B recólleas coa necesidade e a barreira máis votadas de cada unha.

Un documento de traballo para o Concello

Tras o foro, o equipo recompilou as propostas nun documento de propostas cidadás preliminares e preparou unha versión para o Concello. Esa versión engadía tres preguntas por proposta. Dúas eran comúns e preguntaban polas iniciativas municipais xa existentes e polas posibilidades reais de avanzar a curto ou medio prazo. A terceira era específica de cada proposta. O obxectivo era obter unha primeira devolución municipal antes de concretar as accións.

Sesión 4. Das propostas ás accións

Data	Xoves 21 de maio de 2026
Horario	16:00 a 20:00
Lugar	Laboratorio de Enxeñaría Cartográfica, Escola de Enxeñaría Forestal
Participantes	Comité Cidadán polo Clima, en tres grupos de catro ou cinco persoas, e unha concelleira do Concello
Obxectivo	Concretar as propostas en accións, priorizalas e contrastar a súa viabilidade institucional

A cuarta sesión buscou pasar das propostas xerais a accións concretas, específicas e aplicables a Pontevedra, priorizalas cunha análise multicriterio e dar un primeiro paso na análise da súa viabilidade. Contou coa presenza dunha concelleira do Concello de Pontevedra, que escoitou as accións e valorou a súa viabilidade institucional.

Horario	Actividade
16:00 a 16:10	Recepción das persoas participantes
16:10 a 16:30	Repaso das propostas da sesión 3 e obxectivos da sesión
16:30 a 18:00	Dinámica 1. Definición de accións e priorización multicriterio
18:00 a 18:30	Pausa con café
18:30 a 19:45	Dinámica 2. Necesidades e barreiras das accións priorizadas (non realizada)
19:45 a 20:00	Síntese, valoración e peche

Dinámica 1. Definición de accións e priorización

O Comité traballou en tres grupos de catro ou cinco persoas, cada un con catro propostas. A facilitación deu tres indicacións. As propostas expresan o que queremos conseguir, as accións son as cousas concretas que se poderían facer para logralo, e cada acción debe responder a que se vai facer, como, onde e cando. Cada grupo propuxo ata tres accións por proposta. A proposta de ampliar o Mercado de Abastos con novas sedes descartouse por falta de interese, e do resto xurdiron 30 accións.

Despois, cada grupo valorou as súas accións con catro criterios nunha escala de 1 a 3 e sumou as puntuacións para obter unha valoración global.

Criterio	Que valora	Baixo (1)	Alto (3)
Ambiental	Capacidade de reducir a pegada climática do sistema alimentario local	Impacto limitado ou indirecto	Impacto claro e significativo
Institucional	Se o Concello pode impulsala segundo as súas competencias ou se encaixa con iniciativas en marcha	Fóra das competencias municipais	Asumible e integrable en políticas existentes
Económico	Dispoñibilidade de recursos e capacidade de financiamento	Require investimentos elevados sen fontes claras	Custos asumibles ou financiamento accesible
Social	Grao de apoio da cidadanía e dos sectores implicados	Pode xerar resistencias	Alta aceptación e implicación

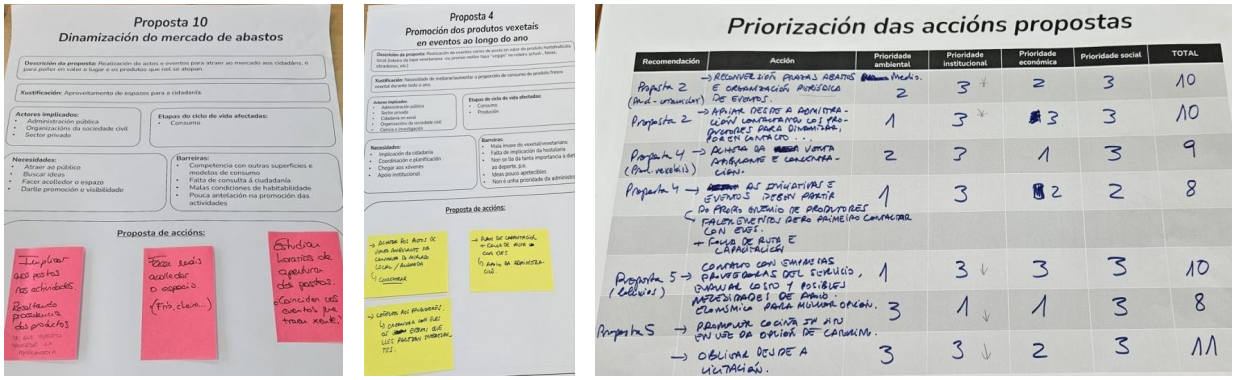

Figura 8. Fichas de propostas coas accións en notas adhesivas e matriz de priorización multicriterio. Sesión 4.

Diálogo co Concello

As persoas portavoces de cada grupo presentaron as 30 accións ante o resto do Comité e ante a concelleira. Ela explicou en cales ten capacidade de intervir o Concello e en que grao, cales continúan liñas de traballo municipais xa en marcha e cales quedan fóra das súas competencias. Coa súa intervención o grupo revisou a dimensión institucional da valoración e marcou as accións que o Concello podería liderar. O grupo entendeu tamén que as accións fóra das competencias municipais poden propoñerse para que as lidere outro actor co apoio do Concello. A concelleira trasladou cinco consideracións.

- Os límites legais da contratación pública, como os criterios de adxudicación, a libre competencia ou os limiares de contratación.
- A imposibilidade de impor condicións en eventos que non organiza o Concello, xa que poucos eventos son de titularidade municipal.
- As restricións técnicas e sanitarias do Mercado de Abastos, como pendentes, iluminación, humidade ou o lucernario.
- A escaseza de persoal para novos controis ou departamentos.
- A conveniencia de priorizar medidas de formación e información e accións con poucos requisitos normativos.

O equipo facilitador considerou prioritario este diálogo e deixou que se alongase máis do previsto. Por iso non houbo tempo para a segunda dinámica, dedicada ás necesidades e barreiras de cada

acción. Esa análise trasladouse á quinta sesión. No peche, o grupo acordou traballar sobre un número máis limitado de accións, segundo a súa valoración e a súa viabilidade institucional, e o equipo consultor comprometeuse a sintetizalas e envialas con antelación.

Sesión 5. Concreción e validación das accións

Data	Martes 30 de xuño de 2026
Horario	16:00 a 20:00
Lugar	Laboratorio de Enxeñaría Cartográfica, Escola de Enxeñaría Forestal
Participantes	12 persoas do Comité Cidadán polo Clima
Obxectivo	Desenvolver en detalle as accións prioritarias e validalas en común

A quinta sesión buscou transformar as accións prioritarias en propostas detalladas, realistas e operativas, e validalas en común. Para aproveitar ao máximo o tempo presencial, o traballo empezou semanas antes con dous cuestionarios e a preparación de fichas.

Traballo previo á sesión

O equipo consultor sintetizou as 30 accións da sesión 4, que quedaron en 28. Un primeiro cuestionario pediu a cada persoa do Comité que valorase cada acción de 1 a 10 segundo a súa prioridade. Coa suma das puntuacións, o equipo seleccionou as 15 accións máis valoradas, unha por cada persoa que confirmara a súa asistencia. Un segundo cuestionario pediu a cada persoa que elixise as cinco accións sobre as que prefería traballar, e con esas preferencias o equipo asignou unha acción a cada participante.

O equipo técnico preparou entón unha ficha para cada acción co seu nome, descrición, actores implicados e o seu papel, recursos ou condicións necesarias, primeiro paso, horizonte temporal, indicador de seguimento e relación con outras accións. Cada persoa coñeceu con antelación a acción que lle correspondía e puido reflexionar sobre ela antes da sesión.

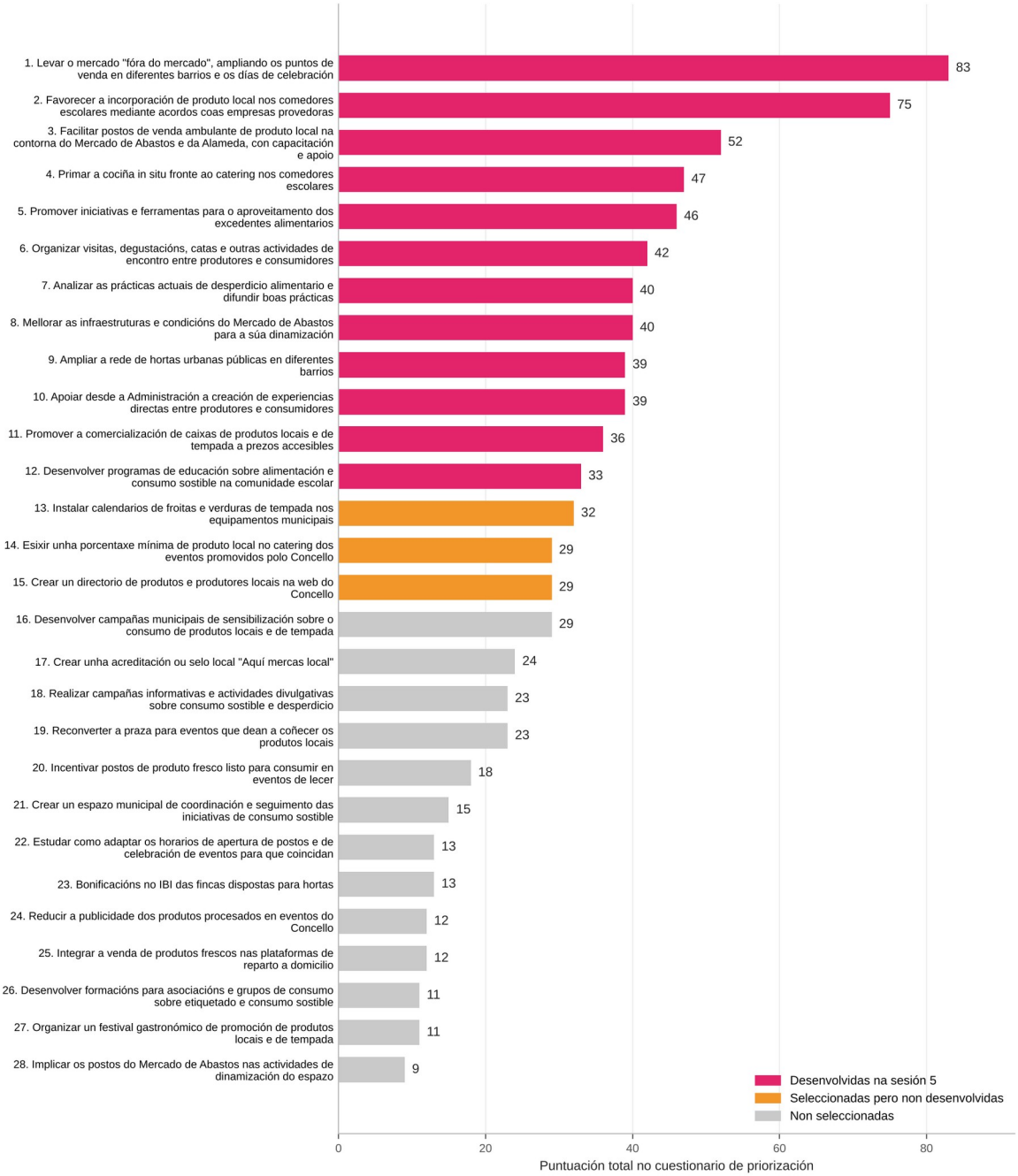

Figura 9. Resultado do cuestionario de priorización das 28 accións.

Horario	Actividade
16:00 a 16:10	Recepción das persoas participantes
16:10 a 16:30	Recapitulación do proceso, resultados da priorización e explicación da dinámica
16:30 a 19:00	Dinámica. Desenvolvemento e validación das accións prioritarias
19:00 a 20:00	Espazo informal, valoración do proceso e peche do Comité

Dinámica. Desenvolvemento por parellas e validación colectiva

A dinámica organizouse en catro fases e combinou o traballo individual cunha conversa estruturada por parellas, en formato de speed dating.

1. **Traballo individual (15 minutos).** Cada persoa revisou a ficha da súa acción en formato A3 e fixo unha primeira proposta de contidos.
2. **Speed dating (80 minutos máis 10 de revisión).** O grupo colocouse en dous círculos concéntricos. En encontros de cinco minutos, quen estaba no círculo interior preguntáballe á súa parella para completar a súa ficha, e ao rematar cada encontro o círculo interior rotaba unha posición. Na segunda rolda os papeis invertíanse. Cada persoa conservou a súa ficha durante todo o exercicio e dispuxo ao final de dez minutos para incorporar as achegas recibidas. O obxectivo era completar, matizar e reforzar cada ficha, sen buscar aínda consensos.
3. **Presentación (30 minutos).** Cada persoa presentou a súa acción nuns dous minutos e o grupo comentounas.
4. **Validación con gomets (15 minutos).** As fichas quedaron expostas e cada persoa podía marcar o seu grao de acordo con gomets verdes, amarelos ou vermellos e deixar comentarios.

Figura 10. Conversa por parellas durante a dinámica de speed dating. Sesión 5.

Tres das persoas ás que se asignara unha acción non puideron asistir, de modo que se desenvolveron 12 das 15 accións previstas, as 12 máis valoradas no cuestionario. A presentación e o diálogo sobre as 12 accións ocuparon máis tempo do previsto, e a validación con gomets trasladouse ao espazo informal final. Non todas as persoas chegaron a facela, polo que esa validación é parcial e só dá unha aproximación ao grao de consenso.

A sesión rematou cun espazo informal de intercambio, que acolleu tamén a validación con gomets. Coas fichas resultantes, o equipo elaborou o documento final de recomendacións dirixido ao Concello.

4 Que produciu o proceso?

Das preocupacións ás accións

O proceso funcionou como un funil. Partiu de percepcións amplas sobre o cambio climático e rematou en 12 accións municipais con ficha completa. A táboa resume que recibiu e que produciu cada paso.

Paso	Punto de partida	Resultado
Sesión 1	Percepcións do grupo sobre o clima e o consumo	Sete bloques temáticos e catro eixes. Elección do eixe alimentario
Sesión 2	O ciclo de vida dos alimentos	Barreiras, oportunidades e sete liñas para a produción
Sesión 3	Investigación escolar e liñas da sesión 2	12 propostas preliminares con necesidades e barreiras
Sesión 4	12 propostas	30 accións valoradas con catro criterios e contrastadas co Concello
Entre sesións	30 accións	28 accións sintetizadas e priorizadas por cuestionario, con 15 seleccionadas
Sesión 5	15 accións con ficha previa	12 fichas de acción desenvolvidas e presentadas
Informe final	12 fichas	12 recomendacións en catro liñas temáticas, dirixidas ao Concello

As recomendacións do Comité

O informe final do Comité, de xullo de 2026, ordena as 12 accións segundo a prioridade que lles deu o grupo e agrúpaas en catro liñas temáticas para facilitar a súa comprensión, a súa planificación e o seu seguimento. Cada acción conta cunha ficha que detalla os actores implicados e o seu papel, os recursos necesarios, os primeiros pasos, o horizonte temporal, os indicadores de seguimento e a súa relación con outras accións.

Liña temática	Accións
Circuítos curtos de comercialización e conexión entre produción e consumo	1. Levar o mercado "fóra do mercado", ampliando os puntos de venda en distintos barrios e os días de celebración 3. Facilitar postos de venda ambulante de produto local no contorno do Mercado de Abastos, con formación e apoio 6. Organizar visitas, degustacións, catas e outras actividades de encontro entre produtores e consumidores 10. Apoiar desde a Administración experiencias directas entre produtores e consumidores 11. Promover a venda de caixas de produtos locais e de tempada a prezos accesibles
Alimentación sostible e educación na comunidade escolar	2. Favorecer a incorporación de produto local nos comedores escolares mediante acordos coas empresas provedoras 4. Priorizar a cociña in situ fronte ao cátering nos comedores escolares 12. Desenvolver programas de educación sobre alimentación e consumo sostible na comunidade escolar
Prevención do desperdicio e aproveitamento dos excedentes	5. Promover iniciativas e ferramentas para o aproveitamento dos excedentes alimentarios 7. Analizar as prácticas actuais de desperdicio alimentario e difundir boas prácticas
Espazos e infraestruturas para un sistema alimentario local resiliente	8. Mellorar as infraestruturas e condicións do Mercado de Abastos para a súa dinamización 9. Reformular e ampliar a rede de hortas urbanas públicas en distintos barrios

Este informe céntrase no método. As fichas completas de cada acción están no informe final do Comité, dispoñible na web de TIAS lab.

Outros produtos do proceso

Ademais das recomendacións, o proceso deixou un conxunto de materiais reutilizables. Inclúe os programas detallados de cada sesión, cinco informes de sesión con versións resumidas para as persoas participantes, o documento de propostas preliminares coa súa versión para o Concello, as fichas de acción, os cuestionarios de priorización e o informe final. O anexo D enuméraos.

5 Avaliación do proceso

Como valorou o grupo cada sesión

Ao final de cada sesión, as persoas participantes valoraron a xornada nunha diana con catro aspectos, que eran o interese dos contidos, as oportunidades de participar, o clima de colaboración e a utilidade do obradoiro. Canto máis preto do centro, mellor valoración.

Sesión	Resultado da diana
Sesión 1	Boa acollida. Destacáronse o ambiente participativo, o interese polo tema e a motivación para continuar
Sesión 2	Valoración positiva, con respostas concentradas no centro. Destacáronse o clima de colaboración e o intercambio de ideas
Sesión 4	Moi boa valoración da oportunidade de expresarse e da utilidade do obradoiro. Puntuacións algo máis baixas, aínda que positivas, no clima de colaboración e no interese dos contidos

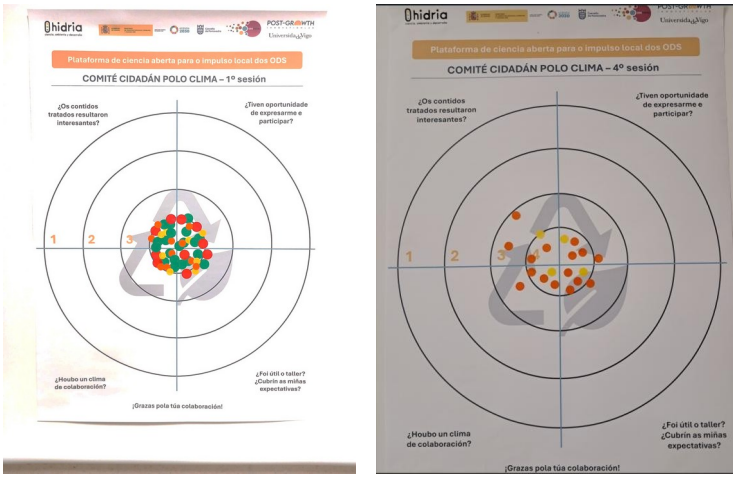

Figura 11. Dianas de valoración das sesións 1 (esquerda) e 4 (dereita).

Participación e continuidade

O grupo mantivo o seu compromiso ao longo de catro meses. Na cuarta sesión traballaron tres grupos de catro ou cinco persoas, e na quinta asistiron 12 das 16 persoas do Comité. Unha persoa avisou con antelación de que non podería asistir e outras tres finalmente non asistiron. Estas ausencias tiveron un efecto directo, porque as accións asignadas a esas tres persoas quedaron sen desenvolver.

Cumprimento dos obxectivos

Obxectivo	Valoración
Constituír un grupo diverso e comprometido	Cumprido en parte. Grupo paritario, interxeracional e comprometido durante catro meses. A convocatoria atraeu sobre todo persoas con estudos universitarios
Construír unha comprensión compartida do reto	Cumprido en parte. Houbo unha visión común e unha análise do ciclo de vida dos alimentos, pero sen formación previa o punto de partida foi desigual e o arranque, abstracto
Identificar barreiras e oportunidades	Cumprido. Mapas de barreiras e oportunidades na sesión 2 e necesidades e barreiras de cada proposta na sesión 3
Formular, concretar e priorizar accións	Cumprido, cunha esixencia técnica alta na concreción e na priorización
Desenvolver as accións e trasladalas ao Concello	Cumprido no esencial. 12 fichas completas, informe final e presentación pública. Validación colectiva parcial

6 Leccións aprendidas e recomendacións para futuras edicións

O Comité cumpriu o seu propósito principal. Un grupo de veciñas e veciños elaborou en cinco sesións accións municipais concretas, o Concello comprometeuse a valoralas e o proceso presentouse en público. A calidade da deliberación, en cambio, tivo límites claros. As diferenzas de coñecemento entre as persoas participantes, un arranque abstracto, tarefas demasiado técnicas e unha facilitación que non sempre equilibrou as voces fixeron que unhas persoas pesasen máis que outras no resultado. Este capítulo recolle o que funcionou e o que convén mellorar, cunha recomendación para cada aspecto.

O que funcionou

O compromiso do Concello

O Concello de Pontevedra comprometeuse a ler as recomendacións do Comité e a valoralas desde a perspectiva administrativa e política. Ese compromiso deu sentido ao traballo do grupo desde o principio e conectouno coa xestión municipal.

A presenza dunha concelleira na cuarta sesión

A concelleira escoitou as 30 accións e explicou cales encaixan nas competencias municipais, cales continúan liñas xa en marcha e cales dependen doutros actores. O grupo puido axustar as súas accións á realidade institucional antes de desenvolvelas.

Unha secuencia progresiva

Cada sesión deixou un produto que a seguinte usaba como punto de partida, desde a visión compartida ata as fichas de acción. Esa secuencia evitou recomendacións xenéricas e permitiu chegar a accións con actores, recursos, primeiros pasos, prazos e indicadores.

A conexión coa ciencia cidadá

A sesión compartida co alumnado do IES Luís Seoane incorporou datos sobre o consumo de alimentos do municipio e a mirada da xente nova. As propostas xurdiron de retos construídos con esa investigación, o que conectou dúas accións do proxecto.

Variedade de dinámicas

O proceso combinou escritura individual, respostas en tempo real con Survey123, paneis en mesas pequenas, votacións con puntos e conversas por parellas. Esa variedade ofreceu distintas formas de participar e adaptouse a estilos comunicativos diferentes.

Cuestionarios previos á última sesión

Os dous cuestionarios permitiron priorizar as accións de forma transparente, repartir o traballo segundo as preferencias de cada persoa e dedicar a sesión presencial a mellorar as accións.

Devolución durante o proceso e ao final

As persoas participantes recibiron resumos das sesións e, ao final, o informe do Comité. O 16 de outubro de 2026 o proxecto presentou en público as recomendacións, cunha mesa redonda sobre a relación entre asembleas cidadás e decisións públicas.

O compromiso do grupo

O grupo sostivo a súa participación durante catro meses de traballo voluntario polas tardes, e 12 das 16 persoas chegaron á última sesión.

Unha valoración positiva das sesións

As dianas de valoración mostraron unha boa acollida das sesións, con especial recoñecemento do ambiente participativo, a oportunidade de expresarse e a utilidade do traballo.

O que convén mellorar

Unha formación inicial común

O proceso non incluíu unha formación previa das persoas participantes. Algunhas chegaban con coñecementos técnicos ou experiencia no tema e outras non, e esa diferenza xerou desequilibrios no peso de cada voz durante a deliberación. As exposicións breves das dúas primeiras sesións non bastaron para igualar o punto de partida.

Para próximas edicións. Dedicar unha primeira sesión ou un módulo previo a unha formación común sobre o reto climático, o sistema alimentario e as competencias municipais, con materiais sinxelos enviados con antelación.

Un tema e un obxectivo claros desde o inicio

O foco na alimentación fixouse ao final da primeira sesión. Ata entón o grupo traballou o clima e o consumo en xeral, con temas como a vivenda, a mobilidade ou a enerxía, e o arranque resultou abstracto. Parte dese traballo inicial non conducía ao obxectivo do proceso.

Para próximas edicións. Presentar o tema concreto, a pregunta de traballo e o tipo de resultado esperado desde a convocatoria e desde o primeiro momento da primeira sesión.

Tarefas adaptadas ao que achega a cidadanía

En varios momentos pedíuselle ao grupo un traballo demasiado técnico, como valorar competencias municipais, puntuar accións con criterios de viabilidade ou completar fichas con recursos, prazos e indicadores. Son tarefas máis propias do persoal técnico, e nelas pesaron máis as persoas con coñecemento experto.

Para próximas edicións. Pedirlle á cidadanía o que mellor achega, que é a súa experiencia, as súas prioridades e os seus criterios, e deixar que o equipo técnico traduza as propostas a fichas que o grupo revise e valide.

Unha facilitación que equilibre as voces

A facilitación nas mesas non sempre conseguiu equilibrar as voces con máis peso. Escribir primeiro de forma individual axudou, pero nos debates algunhas persoas ocuparon máis espazo que outras.

Para próximas edicións. Reforzar a preparación do equipo facilitador na xestión das quendas de palabra e dos desequilibrios no grupo, e usar máis roldas estruturadas e traballo por parellas.

Axendas con marxe

Dúas actividades previstas non puideron completarse. Na sesión 4 o diálogo coa concelleira desprazou a análise de necesidades e barreiras, e na sesión 5 a presentación das accións deixou a validación con gomets para o final e sen a participación de todo o grupo. As decisións foron razoables, pero mostran que as axendas eran demasiado densas para catro horas.

Para próximas edicións. Reservar tempo de marxe en cada sesión e decidir de antemán que actividade se apraza se falta tempo.

Unha convocatoria que chegue a máis perfís

A selección entre as persoas inscritas foi aleatoria e a convocatoria difundiuse por varias canles. Aínda así inscribíronse sobre todo persoas con estudos universitarios, e o grupo final tivo 13 persoas con estudos universitarios e unha soa persoa de 18 a 30 anos.

Para próximas edicións. Ampliar o tempo de convocatoria e usar canles e contactos dirixidos á xente nova e a persoas con menos estudos, como asociacións veciñais, centros educativos ou entidades sociais.

Un deseño que resista as ausencias

Asignar unha acción a cada persoa na última sesión deu responsabilidade e aproveitou ben o tempo, pero fixo o proceso vulnerable. Tres ausencias deixaron sen desenvolver tres das accións seleccionadas polo grupo.

Para próximas edicións. Traballar as fichas por parellas ou prever unha persoa suplente para cada acción.

Un consenso final explícito

O proceso non tivo un momento claro de acordo sobre o conxunto das 12 recomendacións. A validación con gomets quedou parcial, e a orde final das recomendacións procede da puntuación do cuestionario.

Para próximas edicións. Reservar un tempo final para revisar e aprobar en común o documento de recomendacións.

Sínteses devoltas ao grupo

Entre sesións, o equipo consultor fixo síntese importantes, como reducir as 30 accións a 28 ou agrupar as recomendacións en liñas temáticas. Estas síntese axilizan o proceso, pero corren o risco de que a redacción final reflicta máis o equipo que o grupo.

Para próximas edicións. Devolverlle cada síntese ao grupo para que a revise antes de usala.

Información municipal desde o principio

O contraste institucional chegou na cuarta sesión, a través dunha concelleira. O documento de propostas preliminares incluía preguntas para o Concello, e non consta unha resposta escrita a elas antes de concretar as accións.

Para próximas edicións. Incorporar desde o inicio o persoal técnico municipal como fonte de información sobre competencias e iniciativas en marcha, sen que condicione a autonomía do grupo.

Unha sesión compartida máis sinxela

A sesión do foro reuniu nunha soa tarde persoas adultas do Comité, adolescentes do instituto e estudantes de intercambio que necesitaban tradución. O encontro foi valioso, pero a mestura de perfís, idiomas e ritmos fixo máis difícil afondar nas propostas.

Para próximas edicións. Separar a presentación da investigación escolar do traballo de propostas, ou preparar dinámicas pensadas para grupos mixtos.

Unha avaliación final do proceso

A avaliación limitouse a dianas de valoración ao final das sesións. Non consta unha avaliación final do proceso coas persoas participantes.

Para próximas edicións. Deseñar desde o inicio unha avaliación do proceso, cun cuestionario final e unha conversa sobre o aprendido.

Recomendacións para futuras edicións

1. Empezar cunha formación común para que todas as persoas partan dunha base similar.
2. Definir o tema, a pregunta de traballo e o resultado esperado desde a convocatoria.
3. Pedirlle á cidadanía experiencia, prioridades e criterios, e deixar a tradución técnica ao equipo, con validación do grupo.
4. Preparar a facilitación para equilibrar as voces, con roldas estruturadas e traballo por parellas.
5. Deseñar axendas con marxe e decidir de antemán que se apraza se falta tempo.
6. Ampliar a convocatoria con canles dirixidas á xente nova e a persoas con menos estudos.
7. Traballar as fichas finais por parellas para que as ausencias non deixen accións sen desenvolver.
8. Devolverlle ao grupo as síntese do equipo e aprobar en común o documento final.
9. Contar desde o inicio con información do persoal técnico municipal.
10. Avaliar o proceso ao final coas persoas participantes.

7 Despois do Comité

O informe final do Comité, de xullo de 2026, recolle as 12 recomendacións coas súas fichas. O 16 de outubro de 2026 o proxecto Plataforma ODS presentou en público os seus resultados na Casa das Campás de Pontevedra, nun acto aberto que tamén se emitiu en directo. A presentación incluíu as recomendacións do Comité e unha mesa redonda sobre como se conectan as asembleas cidadás coas decisións da administración.

A partir de aquí, cada parte ten un papel distinto. O Concello de Pontevedra ten o compromiso de valorar as medidas desde a perspectiva administrativa e política e de ver cales pode poñer en marcha. A Universidade de Vigo, a través do Post-Growth Innovation Lab, fará o seguimento das recomendacións e manterá a comunicación coa cidadanía e coas persoas que formaron o Comité.

Gravación da presentación pública · youtube.com/live/SV5xqrHgq_8
Ficha da acción en TIAS lab · tiaslab.uvigo.gal/case.html?id=climate-committee

8 Conclusión

O Comité Cidadán polo Clima mostrou que un grupo diverso de veciñas e veciños pode, en cinco sesións, analizar o sistema alimentario do seu municipio e elaborar accións concretas para o seu Concello. A secuencia progresiva, a variedade de dinámicas, a conexión coa ciencia cidadá e o compromiso do Concello de valorar as recomendacións foron as súas principais fortalezas.

A experiencia tamén mostrou que chegar a accións concretas non garante unha deliberación equilibrada. Sen unha formación común, cun arranque abstracto, con tarefas demasiado técnicas e cunha facilitación que non sempre equilibrou as voces, o resultado reflectiu máis unhas persoas que outras. Estas leccións teñen respostas sinxelas, recollidas neste informe, que poden mellorar moito unha próxima edición.

O valor do Comité dependerá tamén do que ocorra coas súas recomendacións. O Concello valoraraas desde a súa responsabilidade administrativa e política, e a Universidade de Vigo acompañará ese percorrido con seguimento e comunicación coa cidadanía e coas persoas participantes.

A Materiais e ferramentas

Os materiais do proceso foron sinxelos e fáciles de replicar.

Material ou ferramenta	Uso	Sesión
Cuestionario de inscrición e chamadas telefónicas	Convocatoria, preselección e confirmación das persoas do Comité	Previa
Pelota, tarxetas e notas adhesivas	Dinámicas de presentación e escritura de expectativas	1
Survey123	Respostas en tempo real sobre conceptos, ámbitos, barreiras e propostas	1
Paneis de traballo en papel	Escenario Pontevedra 2035, alimentos consumidos e barreiras e oportunidades	1 e 2
Puntos de cores	Valoración da orixe dos alimentos	2
Fichas A2 de retos e fichas A3 de propostas	Formulación de propostas, necesidades e barreiras	3
Tarxetas de cores de actores	Identificación dos cinco grupos de actores de cada proposta	3
Matriz de priorización e folla de criterios	Valoración multicriterio das accións	4
Cuestionarios en liña de priorización e preferencias	Selección de 15 accións e asignación dunha acción por persoa	Entre 4 e 5
Fichas de acción A3	Desenvolvemento de cada acción na dinámica de speed dating	5
Gomets verdes, amarelos e vermellos	Validación colectiva das accións	5
Diana de valoración	Avaliación de cada sesión	Todas
Canle de mensaxería operativa	Convocatorias, cambios e envío de materiais	Todas

B As 12 propostas preliminares

Propostas elaboradas na sesión 3, coa necesidade e a barreira que recibiron máis votos na rolda de valoración entre grupos. Entre parénteses figura o número de votos.

Proposta	Necesidade máis votada	Barreira máis votada
1. Expansión do Mercado de Abastos	Máis puntos de venda na cidade (18)	Permisos e regulacións para abrir novos puntos (12)
2. Experiencias directas entre consumidores e produtores	Publicidade e estratexias de márketing (9)	Falta de interese e concienciación (12)
3. Regular a publicidade de produtos procesados	Normativa municipal sobre publicidade e propostas de lei (11)	Restricións orzamentarias e falta de coñecemento sobre como facelo (5 cada unha)
4. Promoción de produtos vexetais en eventos ao longo do ano	Chegar á mocidade (14)	Dáselle menos importancia á dieta que ao deporte (9)
5. Comedores escolares sostibles e locais	Máis consumo de produtos de proximidade e tempada (13)	Poucos centros con cociña propia (7)
6. Campañas sobre os beneficios dos produtos de tempada	Planificación e ideas (11)	Falta de planificación (9)
7. Aproveitamento de produtos frescos non vendidos ao final do día	Fomento do pequeno comercio (11)	Garantir a seguridade alimentaria (14)
8. Fomento de hortas urbanas	Dispoñibilidade de solo cultivable (10)	Dificultade de acceso á auga para rega (5)
9. Actividades formativas sobre etiquetaxe	Simplificar a información (8)	Exceso de información pouco clara (9)
10. Dinamización do Mercado de Abastos	Promoción e visibilidade (9)	Competencia con outras superficies e modelos de consumo (10)
11. Facilitar o acceso a produtos frescos	Incentivos económicos (13)	Financiamento (11)
12. Máis visibilidade da procedencia do produto	Espazos visibles nos puntos de venda (10)	Competir con grandes empresas (10)

C As 30 accións da sesión 4

Accións definidas polos grupos na sesión 4 a partir de 11 das 12 propostas, coa puntuación multicriterio que lles asignaron, sobre un máximo de 12 puntos. A última columna indica as accións que a concelleira sinalou como prioritarias para o Concello. Algunhas puntuacións non quedaron rexistradas.

Proposta	Acción	Puntos	Prioridade Concello
2. Experiencias directas entre produtores e consumidores	1. Reconverter a praza para eventos que dean a coñecer produtos	10	Si
	2. Apoiar desde a administración o contacto con produtores	10	
	3. Visitas ás producións, catas e obradoiros		
3. Regular a publicidade de produtos procesados	4. Esixir unha porcentaxe de produto local no cátering dos eventos	12	
	5. Reducir a publicidade de produtos procesados en eventos do Concello		
4. Promoción de produtos vexetais en eventos	6. Achegar os postos de venda ambulante ao contorno do mercado e da Alameda	9	Si
	7. Organizar eventos con produtores, con plan de formación e folla de ruta	8	
5. Comedores escolares sostibles e locais	8. Contactar coas empresas provedoras e estudar como facelo rendible	10	
	9. Priorizar a cociña in situ fronte ao cátering	8	
	10. Incluír condicións nas concesións ou licitacións	11	
6. Campañas sobre produtos de tempada	11. Calendarios de froitas e verduras de tempada nos locais municipais	9	Si
	12. Campaña publicitaria municipal atractiva sobre produtos de tempada	9	Si
	13. Festival gastronómico de produtos con D.O. galega ou locais	8	Si, no mercado
7. Aproveitamento de produtos non vendidos	14. Estudo do desperdicio en hostalaría e comercio, formación e difusión de solucións	10	Si
	15. Evento informativo cunha aplicación de venda de excedentes	11	En dúbida

Proposta	Acción	Puntos	Prioridade Concello
8. Hortas urbanas públicas	16. Bonificacións no IBI das fincas dispostas para hortas	10	Si
	17. Máis hortas urbanas en máis barrios, cunha pequena contribución das persoas usuarias	10	
9. Formación sobre etiquetaxe	18. Accións formativas para a comunidade escolar	11	
	19. Campañas informativas sobre o ciclo de vida dos produtos	12	
	20. Formacións para asociacións	10,5	
10. Dinamización do Mercado de Abastos	21. Implicar os postos nas actividades e visibilizar a súa participación	10	
	22. Mellorar as condicións do espazo	7,5	
	23. Adaptar os horarios de apertura dos postos e dos eventos para que coincidan	8	
11. Acceso a produtos frescos	24. Venda de produtos frescos en plataformas de reparto a domicilio	9	Si
	25. Postos de produtos frescos en distintos lugares e días	10	
	26. Caixas de tempada a prezos asequibles	12	
	27. Postos de produto fresco preparado para comer en eventos de lecer	11	
12. Visibilidade da procedencia	28. Acreditación ou selo "Aquí mercas local" para establecementos e produtos	11,5	Si
	29. Directorio de produtos e produtores locais na web do Concello	11	
Xeral	30. Crear un ente local que xestione as propostas		Si

D Documentos do proceso

O proceso xerou os seguintes documentos, que serven de base a este informe e poden reutilizarse en futuras edicións.

- Programas metodolóxicos das cinco sesións, con obxectivos, axenda, descrición de dinámicas e materiais.
- Informes das sesións 1, 2, 4 e 5, coa súa metodoloxía e resultados, e documento de organización da sesión 3.
- Versións resumidas dos informes para as persoas participantes.
- Documento de propostas cidadás preliminares da sesión 3 e a súa versión para o Concello, con preguntas para a revisión municipal.
- Folla de cálculo de propostas, necesidades, barreiras e votacións da sesión 3.
- Cuestionarios de priorización e de preferencias previos á sesión 5.
- Fichas das 12 accións desenvolvidas na sesión 5.
- Informe final do Comité Cidadán polo Clima da Cidade de Pontevedra, xullo de 2026, dispoñible en tiaslab.uvigo.gal.

Comité Cidadán polo Clima de Pontevedra

tiaslab.uvigo.gal

TIASLab A living lab for public participation

POST-GROWTH INNOVATION LAB

Universidade de Vigo

Concello de Pontevedra

hidria ciencia, ambiente y desarrollo

ODS LOCAL

GOBIERNO DE ESPAÑA

MINISTERIO DE DERECHOS SOCIALES, CONSUMO Y AGENDA 2030

DIRECCIÓN GENERAL DE AGENDA 2030

AGENDA 2030